

Date: 7th January-2025

SUN'IY INTELLEKT ORQALI TIL O'RGANISHNING IMKONIYATLARI

Rustamova Jamila

Oriental universiteti, Chet tillari kafedrasida katta o'qituvchisi

Email: rustamova.j11.01@gmail.com

Ushbu maqola sun'iy intellekt (SI) texnologiyalarining til o'rgatish jarayonidagi imkoniyatlarini tahlil qiladi. Sun'iy intellekt yordamida ta'lim tizimi qanday shaxsiylashtirilgan, interaktiv va samarali bo'lishi mumkinligi ko'rsatilgan. Maqolada, NLP (Natural Language Processing) texnologiyasi, suhbatbotlar, virtual o'qituvchilar, o'z-o'zini baholash tizimlari va multimodal o'quv resurslari orqali til o'rganishning samaradorligi oshirilishi ta'kidlangan. Shuningdek, global miqyosda til o'rganishning ommalashuvi va o'quvchilarga individual yondoshuv imkoniyatlari yaratilib, o'qituvchilarga o'qitish jarayonini yanada samarali tashkil etish imkoniyatlari beriladi. Umuman olganda, sun'iy intellekt til o'rganishni yanada qulay, tezkor va samarali qilishga yordam beradi.

Sun'iy intellekt (SI) so'ngi yillarda texnologiyaning eng rivojlangan sohalaridan biri bo'lib, ta'lim va o'qitish jarayonlarini tubdan o'zgartirishga yordam berayotgan bir davrda yashayapmiz. Til o'rganish, shubhasiz, SI tomonidan taqdim etilgan imkoniyatlar orqali yanada samarali va interaktiv bo'la boshladi. Bu maqolada, sun'iy intellektning til o'rganishdagi asosiy imkoniyatlari va ularni amaliyotda qanday qo'llash mumkinligi haqida so'z yuritamiz.

1. Personalizatsiyalashgan ta'lim tajribasi

Sun'iy intellekt tizimlari, o'quvchilarning individual ehtiyojlari va bilim darajasini hisobga olib, shaxsiylashtirilgan ta'lim tajribalarini yaratishi mumkin. Masalan, mashina o'rganish algoritmlari, o'quvchining til o'rganish jarayonida qaysi sohalarida kuchli va qaysi sohalarida zaif ekanligini aniqlaydi va shu asosda maxsus o'quv dasturlari taklif etadi. Bu shaxsiy yondoshuv o'quvchilarga eng yaxshi natijalarga erishishga yordam beradi.

2. Natural language processing (NLP) texnologiyasi

Natural Language Processing (NLP) - bu sun'iy intellektning tildagi tushunishni va ishlov berishni o'rganish qobiliyatidir. NLP yordamida, kompyuterlar tilni nafaqat tushunish, balki unga mos javob berish ham mumkin. Bu, masalan, avtomatik tarjimonlar, til o'rgatish dasturlari va suhbatbotlar (chatbots) orqali til o'rganuvchilarga yordam berishda qo'llaniladi. NLP texnologiyalari, shuningdek, talaffuz, grammatika va leksika bo'yicha o'quvchilarga tezkor va aniq feedback (fikir bildiruvchi) beradi.

3. Suhbat botlar va virtual o'qituvchilar

Suhbatbotlar va virtual o'qituvchilar til o'rganish jarayonini interaktiv va qiziqarli qiladi. Bu tizimlar o'quvchilar bilan real vaqt rejimida muloqot qilishadi, ularga so'zlashuvni takrorlashga, grammatika va so'z boyligini mustahkamlashga yordam beradi. Suhbatbotlar shuningdek, o'quvchining til o'rganishdagi xatolarini tahlil qilib, ularni to'g'irlashga yordam beradi.

4. O'z-o'zini baholash va progressni kuzatish

Date: 7th January-2025

Sun'iy intellekt yordamida o'quvchilarning til o'rganish jarayonini baholash va ularning progressini kuzatish osonlashadi. Masalan, avtomatik testlar va mashqlar orqali, tizimlar o'quvchining qaysi sohalarida kuchli yoki zaif ekanligini aniqlaydi va shunga mos ravishda keyingi qadamlarni belgilaydi. Bu holat, o'quvchining o'z-o'zini baholashini va ularning muvaffaqiyatlarini real vaqt rejimida kuzatish imkonini beradi.

5. Multimodal o'quv resurslari

Sun'iy intellekt turli multimodal o'quv resurslarini yaratishda yordam beradi. Masalan, video, audio va matnlarni birlashtirish orqali o'quvchilarga ko'proq o'rganish imkoniyatlari taqdim etiladi. Sun'iy intellekt yordamida, o'quvchilar uchun vizual va audio materiallar birgalikda ishlatilishi, tilni o'rganishda yanada samarali bo'lishi mumkin. Bu, ayniqsa talaffuz va eshitish ko'nikmalarini rivojlantirishda yordam beradi.

6. Global til o'rgatish imkoniyatlari

Sun'iy intellektning imkoniyatlari orqali, til o'rganish jarayonlari global miqyosda yanada ommalashmoqda. Online kurslar, mobil ilovalar va virtual o'qituvchilar yordamida, dunyoning turli burchaklaridan o'quvchilar bir-biriga yordam bera oladi va o'zaro tajriba almashishi mumkin. Bu global tarmoqlar til o'rganish jarayonini yanada boyitadi va kengaytiradi.

7. Samaradorlikni oshirish

Sun'iy intellekt yordamida, til o'rganish jarayoni yanada samarali va tezroq bo'ladi. Traditsion metodlarga qaraganda, SI tizimlari yordamida o'quvchilarning individual ehtiyojlariga tez moslashish va ularni o'rgatish mumkin. Shuningdek, sun'iy intellekt texnologiyalari yordamida, til o'rgatish materiallari doimiy ravishda yangilanadi va takomillashtiriladi.

Sun'iy intellektning til o'rgatishdagi roli tobora muhim bo'lib bormoqda. Ushbu texnologiyalar til o'rganish jarayonini interaktiv, shaxsiylashtirilgan va samarali qilishda katta yordam beradi. Sun'iy intellekt yordamida yaratilgan yangi o'quv resurslari, suhbatbotlar, virtual o'qituvchilar va NLP texnologiyalari til o'rganishdagi imkoniyatlarni kengaytiradi.

LITERATURE USED:

1. Ekman, P. (1999). *Emotions Revealed: Recognizing Faces and Feelings to Improve Communication and Emotional Life*. New York: Henry Holt and Company.
2. Wierzbicka, A. (1999). *Emotions Across Languages and Cultures: Diversity and Universals*. Cambridge: Cambridge University Press.
3. Ganieva, H. (2014). *The Uzbek Cultural Code: Understanding and Expressing Emotions*. Tashkent: Uzbekistan Publishing House.
4. Kagan, J. (2007). *What is Emotion? History, Measures, and Meanings*. New Haven: Yale University Press.
5. Kornilov, O. (2010). *The Russian Soul: A Study in Cultural Psychology*. Moscow: Russian Academy of Sciences.
6. Азимбаева, Д. А. (2018). The problems of translating of words and word combinations of national coloring used in fairy tales. *Молодой ученый*, (3), 225-227.

Date: 7th January-2025

7. Muratkhodjaeva, F. X. (2022). Cognitive-semantic analysis of the meanings of words and phrases in English and Uzbek and their translation problems. *Galaxy International Interdisciplinary Research Journal*, 10(6), 385-387.
8. Muratkhodjaeva, F. X. (2022). Linguistic definition of conversion as a method of formation of words and phrases in English linguistics. *Confrencea*, 2(2), 61-64.
9. Азимбаева, Д. А. (2019). Важность использования аутентичного материала при обучении чтению. *NovaInfo. Ru*, 1(96), 183-186.
10. Азимбаева, Д. А. (2019). Инновации и перспективы в изучении языка в современной системе образования. *NovaInfo. Ru*, (109), 73-74.
11. Usmonovich, R., Gulyamovich, S., Coals, K., & Kurbonova, R. Sh. (2024). Analysis of the operating logic of an educational simulator based on virtual laboratory. *European Science*, (1)69, 37-41. ООО «Олимп».
12. Jalilova, D., Kurbonova, R., Erejegov, M., & Nematov, L. (2023). Development and analysis of logical scenario design in virtual reality laboratories for higher education institutions. In *E3S Web of Conferences* (Vol. 461, p. 01097). EDP Sciences.
13. Niyozov, N., Bijanov, A., Ganiyev, S., & Kurbonova, R. (2023). The pedagogical principles and effectiveness of utilizing ChatGPT for language learning. In *E3S Web of Conferences* (Vol. 461, p. 01093). EDP Sciences.
14. Usmonovich, R., Kurbonova, R. Sh., Tursunboyeva, S. Z., & Rajabovich, G. S. (2024). Reprocessing simulation elements in the rendering section for the fundamentals of power supply. *Наука, образование и культура*, (1)67, 21-23. ООО «Олимп».
15. Usmonovich, R., Kurbonova, R. Sh., Tursunboyeva, S. Z., & Rajabovich, G. S. (2024). Optimizing the coding approach for educational simulators in electrical power supply basics. *Наука, образование и культура*, (1)67, 24-26. ООО «Олимп».
16. Rakhmonov, I., & Kurbonova, R. (2024). Integrating simulators for language learning in technical higher education: Insights from developed nations and guidelines for Central Asian countries including Uzbekistan. *Modern Science and Research*, 3(1), 1-4.
17. Kurbonova, R. Sh. (2021). Pros and cons of online language learning in Uzbekistan. *Academic Research in Educational Sciences*, 2(CSPI conference 2), 445-451. ООО «Academic Research».
18. Murodkhodjaeva, F. (2022). Cognitive-semantic analysis of words and word combinations and their expression in translated texts. *Asian Journal of Research in Social Sciences and Humanities*, 12(7), 55-58.
19. Муратходжаева, Ф. Х. (2019). Трудности перевода английских фразеологических единиц на узбекский язык. *NovaInfo. Ru*, (109), 39-41.
20. Муратходжаева, Ф. Х. (2018). Specific features of conveying social issues in American and Uzbek short stories. *Молодой ученый*, (3), 234-236.
21. Хотамовна, М. Ф. (2024). PROBLEMS IN SIMULTANEOUS TRANSLATION AND THEIR SOLUTIONS. SCIENTIFIC APPROACH TO THE MODERN EDUCATION SYSTEM, 3(28), 72-74.
22. Хотамовна, М. Ф. (2024). PHENOMENOLOGY AND THINKING OF THE HUMAN PSYCHE. *IMRAS*, 7(9), 193-195.

